

VGC-jaarverslag 2021

BRUSSEL

maken we samen

Onze acties in 2021
en onze plannen
voor de toekomst

Our actions from 2021
and plans for the future

Nos actions menées en 2021
et nos plans pour l'avenir

www.vgcjaarverslag.be

brussel

Dit was 2021

Samen maken we Brussel

Het Nederlandstalig netwerk in Brussel herkent u aan de 'N'.

U ziet onze 'N' bij scholen, crèches, bibliotheken, sportzalen, gemeenschapscentra en andere organisaties. We ondersteunen initiatieven voor Brusselaars: acties die het (buurt)leven, naar school gaan en uw vrije tijd in Brussel beter maken. We willen mensen van alle leeftijden, achtergronden en culturen verbinden.

Zoals tijdens 'Vrouwenlente' (p. 6), het festival in maart dat zowel ernstig als vrolijk de vrouwenrechten onder de loep neemt. Brussel wil nog meer een stad zijn voor kinderen en jongeren: 'Kunstenaars in de Klas' (p. 18) geven scholieren de kans om zich uit te drukken en hun talenten te ontdekken. Ouderen kregen aandacht in het project bij de lokale dienstencentra (p. 10), omdat de eenzaamheid en onzekerheid tijdens de pandemie toenamen. In 2021 bliken we terug op 200 jaar Nederlandstalig onderwijs in Brussel (p. 20). Ook in de toekomst willen we met nieuwe onderwijsvormen en -campussen voor Brussel het voortouw blijven nemen.

We willen buurten en mensen actief betrekken bij het leven in de stad, die we aangenamer willen maken voor alle bewoners, ook voor wie eenzaam is, in armoede leeft, wat ouder is, of juist nog heel jong, of wie hier nog maar net woont.

Dit magazine geeft de hoogtepunten van 2021. In 2022 bouwen we verder aan ons meerjarenplan om het leven in Brussel nog beter en aangenamer te maken.

Het VGC-team, de mensen achter de

FR Ensemble, nous faisons Bruxelles • Retour sur 2021

Vous reconnaissez le réseau néerlandophone à Bruxelles à la lettre «N». Vous voyez notre «N» dans les écoles, les crèches, les bibliothèques, les salles de sport, les centres communautaires et d'autres organisations. Nous souhaitons activement impliquer les quartiers et les gens dans la vie de la ville, que nous voulons rendre plus agréable pour tous ses habitants, y compris les personnes isolées, en situation de pauvreté, un peu plus âgées, ou au contraire très jeunes, ainsi qu'à ceux qui viennent d'y arriver.

Ce magazine retrace les temps forts de 2021. En 2022, nous continuons à œuvrer à notre plan pluriannuel afin de rendre Bruxelles meilleure et plus agréable encore.

EN Together we are making Brussels • This was 2021

You can recognise the Dutch-speaking network in Brussels by the N that you can see at schools, crèches, libraries, sports halls, community centres and other organisations. We aim to actively involve neighbourhoods and people in the life of the city, which we want to make more pleasant for all residents, including those who are lonely, live in poverty, who are a little older or still very young, or who have only just moved here.

This magazine describes the high points of 2021. In 2022, we are continuing to build on our multiannual plan to make living in Brussels even better and more pleasant.

En verder...

"Nieuwe crèches in wijken die er het meest nood aan hebben"

"Veel kinderen spreken alleen op school Nederlands en riskeren tijdens de vakantieperiode veel te vergeten."

Lees meer: P. 14

Leesrijk Brussel: lezen is plezant!

Lees meer: P. 22

S

In 2020 verzamelden we tijdens 'Stadspiratie' ideeën van Brusselaars en Brusselse organisaties. Leerkrachten deelden hun ideeën tijdens 'De Ronde van Brussel'. Die ideeën inspireerden onze plannen. In deze krant ziet u een **S** of **R** bij de acties die aansluiten bij zo'n idee. Want Brussel maken we samen.

R

"Brussel is de enige Europese hoofdstad zonder openluchtzwembad. Het zou mooi zijn als hier verandering in komt."

Viola W. - deelnemer Stadspiratie

S

Gratis zwemmen in openlucht: het kon afgelopen zomer aan de Pierre Marchantbrug in Anderlecht.

flow.brussels

“ FLOW is een openluchtzwembad voor iedereen en meer dan dat. ”

Paul Steinbrück - Pool is Cool / FLOW

LEES DE VOLLEDIGE GETUIGENIS VAN PAUL STEINBRÜCK

© POOL IS COOL

Vind uw buddy met CoNnect Brussel

Een leven opbouwen in een nieuw land gaat gemakkelijker als je lokale inwoners kent. Daarom brengt CoNnect Brussel nieuwe en minder nieuwe Brusselaars met elkaar in contact.

Twee keer per maand gaan 'buddys' met elkaar op stap om Brussel, het Nederlandstalige aanbod én elkaars leefwereld te leren kennen. Aan wie u wordt gekoppeld en wat u samen doet, hangt af van persoonlijke interesses en verwachtingen.

Alvine en Eva zijn buddy's via CoNnect Brussel.

Alvine Tchabong: "Na drie jaar in Brussel ken ik, naast een aantal mensen aan de universiteit, niemand in de stad. Via bon, het Brussels Onthaalbureau voor Inburgering, leerde ik CoNnect Brussel kennen. Ik was meteen geïnteresseerd. Ik wil graag nieuwe vrienden maken en mijn Nederlands oefenen. Sinds een maand heb ik een buddy. We schieten goed op met elkaar. Ik heb CoNnect ook aan een andere vriendin aangeraden."

Wilt u graag meedoen? Meer info leest u op www.vgc.be/subsidies-en-dienstverlening/samenleven/connect.

Dit project is een samenwerking tussen onder meer de VGC en FMDO.

Een echt speelparadijs

Ontdek buitenschoolse opvang en vakantiestages op jcximax.be.

"Ik vraag om me als laatste bij de naschoolse opvang op te halen, zo kan ik lang blijven spelen in de Axibox", vertelt **Kamile, 8 jaar**. De Axibox is een indoor klimparcours van 7 meter hoog, in jeugdcentrum Aximax. Elke schooldag kunnen kinderen van 2,5 jaar tot en met 14 jaar er na school komen ravotten, naaien, skaten, dansen ... Voor de kinderen een echt speelparadijs.

Een grote troef van Aximax zijn de vakantiestages tijdens de schoolvakanties en de atelierweken. Ouders appreciëren dat: "Ik vond mijn dochter van 2,5 jaar nogal jong voor een speelweek, maar in Aximax zet ik haar in vol vertrouwen af, dankzij de kleine groepjes. En 's avonds is ze altijd zo blij." Een andere mama vertelt: "Voor ons is het spelaanbod, dicht in de buurt, tegen een democratische prijs belangrijk."

Plan Atelier: Kunstenaars delen ruimte

"Een goed en warm atelier, met een degelijk huurcontract biedt stabiliteit en rust. Het geeft ademruimte voor het creatieve werk", vindt **Katrien Reist**, coördinator van iMAL (interactive Media Art Laboratory). "Door samen een atelier te delen, ontstaan kruisbestuivingen, bevragen kunstenaars elkaars werk, zorgen ze voor elkaar."

Een goed en betaalbaar atelier is een nijpend probleem voor kunstenaars, vooral voor jonge starters. Daarom werkt de VGC met 'Plan Atelier' aan een Brussels atelierbeleid en creëert ze concrete atelierruimtes. En ruimte delen biedt voordelen! **Peter en Youri** van gezelschap Tristero beheren de atelierruimte in Gallait 80: "Door een atelier te delen, trekken kunstenaars andere registers open. Andere disciplines dagen hen uit in hun eigen werk."

Zorgen voor een duurzame schoolloopbaan

Een grote groep Brusselse kinderen en jongeren groeit op in een kansarme of verontrustende context. Voor een groeiend aantal leerlingen dreigt het schoolse traject vast te lopen of is het al vastgelopen. Extra ondersteuning is nodig. Daarom wil de VGC een geïntegreerde werking tussen Onderwijs en Welzijn uitbouwen.

Met een gerichte aanpak krijgen die jongeren op de schoolcampus zelf

begeleiding. Die omkadering versterkt het positieve gedrag op school en vermindert uitsluiting en schooluitval. We willen die jongeren opnieuw warm maken voor het onderwijsgebeuren door hun sociaal-emotioneel welbevinden te verhogen en door de school te ondersteunen bij een zorgbeleid op maat.

De VGC maakte meer dan 2.000.000 euro vrij om dit proeftraject in vijf scholen uit te voeren.

Staycation brengt mensen samen

Buurtcomité Union in Vorst bracht tijdens de zomer van 2021 de burens bij elkaar via het Staycation-project 'Union'. **Joris** vertelt: "Via Staycation wilden we tonen dat plezier voor jong en oud te combineren is met minder verkeer. Zo palmde we enkele dagen de straten in voor spelnamiddagen

voor de jongsten, een zelfgeknutselde zitbank voor buurtbabbels, filmvertoningen ... Zo kregen de thuisblijvers een vakantiegevoel. Ondanks de regenbuien genoten de mensen hier. Natuurlijk willen we deze initiatieven herhalen want we willen minder transitieverkeer in onze wijk,

meer ruimte om te spelen, elkaar te ontmoeten. En zo proberen we het gemeentebestuur tot actie te bewegen."

Net zoals buurtcomité Union organiseerden heel wat Brusselaars een 'Staycation', onder meer ook de Brusselse gemeenschapscentra.

© Kamilla Hsaine

© Kamilla Hsaine

© Kenzo Van Cotthem

Brusselaars zorgden voor een toffe zomer in eigen stad.

Hoe pakken we eenzaamheid aan?

Taboes doorbreken, netwerken versterken en samenwerken over sectoren heen. Dat zijn enkele beleidsaanbevelingen van hogeschool Odisee na een praktijkonderzoek rond de vraag: hoe kunnen we eenzaamheid en isolement in Brussel beter aanpakken?

Op een studiedag werden de resultaten van het onderzoek voorgesteld. En ook de 'Resokit': concrete methodes om eenzaamheid en isolement professioneel aan te pakken.

Projectmedewerker **Inge Verhaegen** van Odisee vertelt: "We willen onze kennis delen, methodieken en instrumenten aanreiken, zoals we nu met de Resokit doen. De VGC biedt ondersteuning om partijen samen te brengen, goede praktijken te inventariseren en een expliciet beleid uit te werken. Zo zijn we op weg naar een stad met meer verbondenheid."

Meer info en het onderzoeksrapport lees je op www.resokit.be.

Lisette Ma Neza verwoordt in haar slam poetry de zorgen en dromen van Brusselse vrouwen.

Vrouwenlente geeft vrouwen een stem

In maart 2021 vond de 5de editie van Vrouwenlente, met het thema intimiteit, digitaal plaats. Fatima Bouchataoui en Najila Aloui, educatief medewerkers bij Avansa Citizenne, zetten mee hun schouders onder dit bijzondere festival.

Vrouwenlente, wat is dat?

Najila: "Vrouwenlente is een festival dat elk jaar plaatsvindt in maart. Het festival valt niet toevallig rond 8 maart, Internationale Vrouwendag. Vrouwen en mannen kunnen overal in de stad deelnemen aan workshops en genieten van concerten, films en documentaires. Deelnemers kunnen zich ook laten inspireren door boeiende sprekers en debatten. Al willen we ons natuurlijk ook amuseren: er wordt ook gefeest en gedanst."

Fatima: "Met het festival willen we vrouwen in Brussel een stem geven. Dat doen we door vrouwenrechten onder de aandacht te brengen en waar nodig op te eisen. We willen daarbij aandacht hebben voor verbeterpunten én successen. Daarom gaan we niet enkel in op barrières waar vrouwen nog steeds tegenop botsen, maar vieren we ook het vrouw-zijn en de verworven rechten van vrouwen."

Hoe is Vrouwenlente ontstaan?

Najila: "Veel organisaties in Brussel organiseerden in maart activiteiten om Internationale Vrouwendag te vieren. Daarbij liepen we elkaar soms

voor de voeten en groeide het idee om de krachten te bundelen. Verschillende gemeenschapscentra en Brusselse organisaties die zich voor vrouwenrechten engageren, hebben daarom samen met de leerstoel Fatima Mernissi van de VUB en Avansa Citizenne de schouders onder Vrouwenlente gezet."

Fatima: "Dat we met een netwerk van verschillende partners samenwerken is onze kracht. Iedereen kan vanuit zijn eigen expertise een steentje bijdragen. Dankzij dat uitgebreide netwerk kunnen we vrouwen van verschillende origines, leeftijden en achtergronden samenbrengen. Zo slagen we erin om vrouwen uit de verschillende gemeenschappen in Brussel te verbinden."

Welke thema's komen zoal aan bod?

Najila: "We gaan breed. Thema's als het doorbreken van het glazen plafond komen uiteraard aan bod, maar we gaan verder. We kaarten onder meer de representatie van vrouwen in de politiek aan, de rechten van moslimvrouwen of vrouwen zonder papieren en de moeilijkheden van alleenstaande moeders. In de editie van 2021 stond het thema intimiteit centraal. Dat thema willen we ook tijdens

Fatima Bouchataoui

Najila Aloui

Vrouwenlente 2022 belichten. Maar het overkoepelende thema is steeds: 'speak up'. We willen als vrouw gehoord worden en bondgenootschappen met andere vrouwen aangaan om samen voor onze rechten op te komen."

Waarom is die intimiteit zo belangrijk?

Fatima: "Tijdens eerdere edities merkten we dat dit thema énon leeft. Zo organiseerden we een workshop rond partnerrelaties en intimiteit, die tjokvol zat. De lockdowns, waarin we plots weer op ons kerngezin terugvielen, wakkerden de nood aan om dit thema verder met andere vrouwen te bespreken."

Najila: "We lieten ons ook inspireren door de schrijfster Leïla Slimani. Zij heeft het over seksueel burgerschap. Je kan als vrouw maar ten volle deel uitmaken van de maatschappij als je zeggenschap hebt over je eigen lichaam."

Fatima: "Tijdens een workshop 'intiem borduren' merkten we in de gesprekken dat iedereen heel erg zoekende is wanneer het over intimiteit, seks, liefde, en het houden van jezelf gaat. Het zijn thema's waaraan veel uiteenlopende meningen en emoties verbonden zijn. We kunnen hier veel van elkaar leren."

Wat is volgens jullie de succesfactor van Vrouwenlente?

Fatima: "Vrouwen geven zélf invulling aan het festival. Ze geven zelf aan wat er leeft, welke noden er zijn en welke thema's ze graag aan bod zien komen. Om de editie van 2022 vorm te geven, trekken we bijvoorbeeld rond met het forumtheater. Zij spelen herkenbare situaties rond het thema intimiteit, waarna we met de vrouwen in gesprek gaan. De uitkomst van die ontmoetingen bepaalt de agenda van Vrouwenlente 2022."

Najila: "Doordat we het festival samen met de vrouwen opbouwen, zijn de besproken thema's heel herkenbaar en sluiten die aan bij de leefwereld van onze doelgroep. Dat werkt ook heel verbindend: we kaarten thema's aan die bij de verschillende gemeenschappen in Brussel leven, al zullen ze er allen een andere invulling aan geven."

Wanneer is een editie van Vrouwenlente geslaagd?

Najila: "Wanneer vrouwen hun perspectief kunnen verbreden door met andere vrouwen in gesprek te gaan en van elkaar te leren, en zo met een nieuw idee of inzicht naar huis gaan."

Fatima: "En ook wanneer ze zich meer bewust zijn van hun rechten. Dat ze weten welke rechten ze hebben, welke ze niet hebben, en hoe ze hun stem kunnen gebruiken om daar verandering in te brengen."

Najila: "We willen ook dat vrouwen na een editie kunnen zeggen dat ze gehoord zijn geweest. Tijdens de editie van 2020 hebben we met een aantal vrouwen het woord genomen in het Brussels parlement. Daar hebben we meer gelijkheid tussen mannen en vrouwen geëist. Veel vrouwen gaven toen de reactie: "ze hebben ons eindelijk gehoord". Missie geslaagd."

Tijdens een 'niet-coronajaar' bestaat Vrouwenlente uit 4 à 5 dagen vol activiteiten in maart. Er nemen dan in totaal een 1000-tal mensen deel. Het publiek is een superdiverse groep.

→ www.vrouwenlente.brussels

FR Le Printemps des Femmes donne la parole aux femmes

En 2021, la 5e édition du Printemps des Femmes s'est tenue en ligne. Elle avait pour thème l'intimité. Le Printemps des Femmes a lieu chaque année à Bruxelles aux alentours du 8 mars, à savoir la Journée internationale des droits des femmes. Le festival entend donner la parole aux femmes et organise des activités diverses, telles que des ateliers, des débats, des concerts, des spectacles de danse et des projections de films, ayant pour point commun la notion de « Speak Up » (« Faire entendre sa voix »). Le Printemps des Femmes met en lumière à la fois les succès et les défis relatifs aux droits des femmes.

EN Vrouwenlente gives women a voice

In March 2021, the 5th edition of the Women's spring festival (Vrouwenlente/Printemps des femmes) took place digitally, and was on the theme of intimacy. Vrouwenlente takes place annually in Brussels around 8 March, International Women's Day. The festival seeks to give women a voice and organizes activities such as workshops, debates, concerts, dance and films. 'Speak Up' is the overarching theme. Vrouwenlente focuses both on the successes and the challenges involved with women's rights.

Vrouwen boksen voor hun rechten.

Speak up: 150 vrouwen laten hun stem horen in het Brussels parlement.

LEES MEER OVER VROUWENLENTE OP VGCJAARVERSLAG.BE

Gezonde lucht in de kinderopvang

We leerden door de CO₂-meter dat de luchtkwaliteit al een stuk verbetert door 20 minuten de deur en het raam op een kier te zetten. Dat stelt enorm gerust.

Roxane, kinderdagverblijf Klavertje Vier

Luchtkwaliteit beïnvloedt de ontwikkeling van kinderen en gezonde lucht gaat de verspreiding van virussen tegen, zoals COVID-19.

Daarom kregen alle Nederlandstalige kinderopvanglocaties in Brussel een gratis CO₂-meter in de vorm van een huisje. Een groen,

oranje of rood lampje geeft de luchtkwaliteit aan.

Opgroeien in Brussel biedt de crèches ook ondersteuning op maat aan over luchtkwaliteit, in samenwerking met de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek.

Nieuwe crèches Elsene komen er dankzij onderzoek

Elsene telt twee nieuwe Nederlandstalige kinderdagverblijven. Opmerkelijk: beide crèches komen er dankzij cartografisch onderzoek van de Universiteit Gent.

De Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) is in Brussel verantwoordelijk voor de organisatie van Nederlandstalige kinderopvang en investeert ook in de uitbreiding van Nederlandstalige opvangplaatsen in Brussel. Eind 2021 openden in Elsene twee nieuwe kinderdagverblijven, Ernestine en Mandala, samen goed voor net geen 80 nieuwe opvangplaatsen. De locatie van die crèches werd voor een groot stuk bepaald op basis van onderzoek van de Universiteit Gent.

"In 2021 brachten we samen met de VGC in kaart hoe het aanbod van Nederlandstalige crèches en IBO's in Brussel zich verhoudt tot de vraag naar opvangplaatsen en de diversiteit van de stad. Zo een cartografisch onderzoek deden we voor het eerst in 2005", legt onderzoeker **dr. Jochen Devlieghere** (UGent) uit. "In het verleden gebeurde het al eens dat crèches openden in die wijken waar er gebouwen beschikbaar waren, niet zozeer waar de nood aan opvangplaatsen het hoogst was. Brussel wou breken met die trend en nieuwe crèches gericht openen, op plaatsen waar ze een grote meerwaarde creëren."

"Nieuwe crèches in wijken die er het meest nood aan hebben"

Hoe dat dan precies in zijn werk gaat? "Onze onderzoekers doken in de demografische data van Brussel om – letterlijk – de diversiteit van de stad in kaart te brengen. Denk aan het gemiddeld inkomen per wijk, hoeveel kinderen er per gezin geboren worden, de gezinssamenstelling, enzovoort", vertelt de onderzoeker.

"Daarnaast gingen onze mensen de straat op. We namen interviews af met ouders en kinderbegeleiders om een beeld te krijgen van wat zij van een crèche verwachten. Die vorm van onderzoek naar kinderopvang is bij mijn weten uniek in België en Europa. Al is het niet altijd eenvoudig om mensen te overtuigen om deel te nemen aan een interview, zeker digitaal in tijden van corona. De laatste maanden voelde het soms aan alsof we mensen stalkten (lacht)."

"Uit de analyse blijkt dat er in bepaalde wijken een relatief overaanbod van opvangplaatsen is, en in andere wijken

een tekort aan Nederlandstalige kinderdagverblijven. Met die info in de hand is Brussel gericht nieuwe crèches aan het openen."

"Het mag gezegd dat Brussel het zich met dit soort onderzoek niet gemakkelijk maakt. Kinderopvang is een complex thema en ik vind het moedig dat de VGC dit onderzoek opzette. Ondertussen hebben we al vier cartografische studies uitgevoerd in Brussel, en het is fijn om te zien hoe onze inzichten leiden tot nieuwe crèches in wijken die er het meest nood aan hebben", aldus Devlieghere.

Meer plaatsen voor kinderopvang

We breiden in de loop van 2021-2024 de kinderopvang met inkomenstarief uit. Daarbij bepaalt het inkomen van de ouders de dagprijs voor de opvang van het kind.

De VGC financiert 145 nieuwe plaatsen voor de kinderopvang met inkomenstarief. Agentschap Opgroeien (A.O.) neemt die na verloop van tijd over, waardoor er weer middelen vrijkomen voor de VGC. Daarnaast financiert Agentschap Opgroeien bijkomend, los van de VGC, nog 103 plaatsen.

Start door VGC

Overname A.O.

Bambino	17	01.09.2021	01.01.2022
Zonneschijn	4	01.09.2021	01.01.2022
Bambino	4	01.09.2021	01.01.2023
Mandala	40	01.09.2021	01.01.2023
Ernestine	34	01.01.2022	01.01.2023
Babelu Vorst	45	01.01.2022	01.01.2024
De speelboom St.-Joost	1	01.09.2021	01.01.2024

TOTAAL = 145

A.O. = Agentschap Opgroeien

www.opgroeien.be

Dr. Jochen Devlieghere (UGent)

Veerle Mertens (algemeen directeur Kinderdagverblijven Heilig Hart)

Mandala en Ernestine: 2 nieuwe crèches in Elsene

Twee van die nieuwe kinderdagverblijven kwamen er in Elsene. Kinderdagverblijf Mandala opende in december 2021 in de wijk Mouterij en telt zo'n 44 plaatsen. Iets verderop – op de oude Solvay-site vlak bij de Naamsepoort – opende kinderdagverblijf Ernestine, met plaats voor 34 kinderen. Volgens **Veerle Mertens**, die als verantwoordelijke kinderopvang de opening van de nieuwe crèches in goede banen leidde, zijn de twee nieuwe crèches zeer belangrijk voor de gemeente.

"Elsene is een gemeente met een groot aantal jonge gezinnen. Willen we die een duurzame toekomst in de stad bieden, is het belangrijk dat zij in hun wijk opvang vinden. De twee nieuwe kinderdagverblijven hebben niet alleen een strategische locatie, maar ook een mooi kader. Kinderdagverblijf Ernestine heeft een privétuin en de kinderen zullen er veel buiten kunnen spelen. Dat is ontzettend belangrijk in een gemeente waar veel kinderen opgroeien in appartementen of huizen zonder tuin", vertelt Mertens.

"De twee crèches zijn ook zeer toegankelijk voor alle buurtbewoners, dankzij subsidiëring door de overheid gaan we voorrang kunnen bieden aan gezinnen in kwetsbare situaties."

Ontmoetingsplekken in de stad

"De twee kinderdagverblijven hebben naast hun economische functie ook een belangrijk sociaal en pedagogisch doel", voegt Mertens toe. "Het gaat dus niet alleen om kinderen opvangen zodat de ouders kunnen gaan werken, al speelt dat natuurlijk ook. Crèches worden hoe langer hoe meer een ontmoetingsplek in de stad, voor gezinnen van verschillende achtergronden. Ouders willen betrokken zijn bij de verzorging van hun kind, hebben vragen voor onze begeleiders, of willen gewoon andere ouders uit de buurt leren kennen."

"Via de VGC kreeg ik ooit de kans om op werkbezoek te gaan naar Zweden, waar die sociale rol van crèches al sterk ingeburgerd is. Daar is het zelfs standaard dat kinderdagverblijven na de uren hun materiaal ter beschikking stellen van ouders. Denk aan een koets of het gebouw zelf. Daar droom ik ook in België van. Mandala is bijvoorbeeld fantastisch gelegen aan Mouterij, die ruimte heeft zeer veel potentieel en kan ten dienste staan van de lokale gemeenschap. Het vraagt gewoon een beetje vertrouwen."

LEES HET VOLLEDIGE ONDERZOEKSRAPPORT:

FR Une enquête débouche sur l'ouverture de nouvelles crèches à Ixelles

Ixelles compte deux nouvelles crèches néerlandophones : Ernestine et Mandala. Si elles ont pu voir le jour, c'est grâce à une enquête cartographique de l'Université de Gand. « Par le passé, des crèches ouvraient souvent là où des bâtiments étaient disponibles, mais pas nécessairement là où le besoin s'en faisait le plus sentir », explique le Dr. Jochen Devlieghere, chercheur à l'UGent. En 2021, nous avons cartographié avec la VGC dans quelle mesure l'offre de crèches et d'initiatives d'accueil extrascolaire néerlandophones à Bruxelles répondait à la demande de places d'accueil et à la diversité de la ville.

EN New day care centres in Elsene/Ixelles opened thanks to research

Elsene/Ixelles has two new Dutch-speaking day care centres: Ernestine and Mandala. Worth noting: both day care centres were set up following cartographic research conducted by Ghent University. "We have seen in the past that day care centres were opened in neighbourhoods where buildings were available, and not necessarily where the need was the greatest", researcher Dr Jochen Devlieghere (UGent) explains. In 2021, together with the VGC we took stock of the relationship between the availability of Dutch-language day care centres and IBOs (after-school day care) in Brussels and the demand for child care places and the diversity of the city.

Kinderopvang versterkt zijn sociale functie

Kinderopvang zorgt voor gelijke ontwikkelingskansen voor ieder kind.

Tijdens de coronacrisis verloren heel wat gezinnen het contact met de kinderopvang. Vaak gezinnen in financieel en sociaal moeilijke situaties.

Het Loket Kinderopvang (vzw Samenwerken aan Kinderopvang Brussel) besteedt daarom in 2021 extra aandacht aan zijn sociale functie. Financiële en andere drempels wegwerken zodat ouders weer kunnen participeren aan de maatschappij, is daarbij cruciaal. Dat kan door een toegankelijk opnamebeleid, door specifieke doelgroepen toe te leiden en kinderbegeleiders te coachen bij armoedeproblematieken. Zo zorgt kinderopvang mee voor gelijke ontwikkelingskansen voor ieder kind.

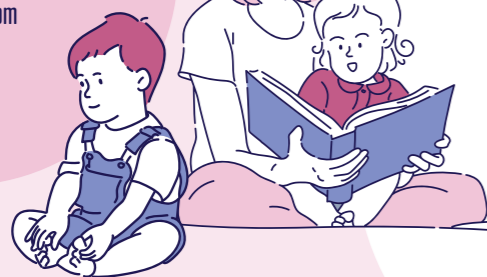
Door veranderde gezinssituaties is er meer vraag naar dringende opvang. De VGC maakt extra middelen vrij om die bijkomende plaatsen te creëren. Zo krijgen gezinnen die daar nood aan hebben, binnen de maand een plaats.

Het Loket Kinderopvang vindt u op kinderopvanginbrussel.be.

Dringende opvangplaatsen voor gezinnen die binnen de maand nood hebben aan opvang:

De speelboom Evere

4

Nieuwe plaatsen voor kinderopvang met inkomenstarief die we toekenden in 2021

Elder en dienstencentra zorgen voor ouderen

De lokale dienstencentra merkten dat het mentale welzijn van oudere Brusselaars afnam door de langdurende coronapandemie. Het Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg Elder pikte dat signaal op en ging aan de slag in de lokale dienstencentra. Zo brengt Elder de zorg dichter bij de Brusselaar. Ouderen krijgen er een behandeling op maat tegen stress, depressie en angsten. Dennis Marcelis is centrumleider van lokaal dienstencentrum Waha in Oudergem. Hij startte er toen de tweede coronagolf losbarstte: "We hebben toen veel verwarring en onzekerheid gevoeld."

"Wij zijn een surrogaatfamilie"

Dennis: "Corona toont hoe cruciaal onze centra zijn voor Brusselse senioren. Wij krijgen mensen over de vloer die zich in precare situaties bevinden, het risico op eenzaamheid is groot. Sommige senioren worstelen ook met financiële of gezondheidsproblemen. Als dienstencentrum doorbreken wij dat sociaal isolement door mensen met elkaar en met de buurt te verbinden tijdens ontmoetingsactiviteiten zoals maaltijden. Voor veel mensen zijn wij een surrogaatfamilie. Als die wegvalt, dreigt een neerwaartse spiraal."

Tijdens de pandemie hebben we de focus verlegd naar individuele hulpverlening. We merkten dat veel senioren er slecht aan toe waren. Door de regels rond bubbels en knuffelcontacten belandden ze in isolement, ze gingen snel achteruit, zowel op psychisch als op fysiek vlak. Het team werd geconfronteerd met intense verhalen over angsten en depressie. De vraag naar hulp is groter dan ooit, en dat confronteerde ons met onze beperkte draagkracht. Wij zijn een eerstelijnsorganisatie: bij specifieke problematieken moeten wij doorverwijzen. Toen Elder ons contacteerde, voelden we meteen dat er een match was. We dienen dezelfde doelgroep, maar zij hebben expertise die wij niet hebben, terwijl wij heel dicht bij de gemeenschap staan."

Mentaal welzijn op de agenda

Elder houdt het aanbod bewust laagdrempelig, omdat de doelgroep niet gemakkelijk de stap zet naar professionele hulp.

Dennis: "We organiseerden een inloophuis. Mensen konden hier om de twee weken op gesprek komen bij een therapeut. De reacties waren meteen positief. Een half uurtje babbelen met een kop koffie erbij maakt een wereld van verschil. De mensen voelden zich begrepen en gesteund in hun zorgen en angsten."

Helaas rust er nog steeds een taboe op mentale gezondheid, terwijl de cijfers er niet om liegen. Daarbij is er ook een generatie- en genderkloof. Zeker de oudsten onder ons, die meer risico lopen op verlieservaringen, eenzaamheid en andere veranderingen, vinden moeilijker de weg naar hulp.

Dat kan te maken hebben met een bepaalde fierheid, maar mentale problemen blijven ook onder de radar omdat je ze niet altijd ziet. Je moet die mensen opsporen, en dat verloopt best via organisaties die dicht bij de mensen staan. Ik heb het gevoel dat COVID-19 de kans biedt om het thema van mentaal welzijn hoger op de agenda te zetten."

Aandacht voor personeel

Naast de individuele praatsessies organiseert Elder ook praatsessies in groep, rond thema's als eenzaamheid en verlies. Maar het centrum heeft ook aandacht voor het personeel van de dienstencentra.

Dennis: "Dat was broodnodig: er kwam veel verdriet, angst en frustratie op de schouders van ons personeel terecht. Wij kregen vragen waar we nooit eerder mee geconfronteerd werden: we moesten daardoor herevalueren waar onze persoonlijke en professionele grenzen lagen. Daarbij heeft Elder ons beter leren omgaan met bezoekers die kampen met psychosociale moeilijkheden. Dat is de grootste troef van de samenwerking."

Zorgzame buurt

De maatregelen dwongen tot creativiteit. Het dienstencentrum nodigde bijvoorbeeld artiesten uit om op te treden op de stoep van de ouderen. 'Apéro? Hallo!' versterkte netwerken in de wijken van de senioren om op duurzame manier het isolement te doorbreken met warmte en vreugde.

Dennis: "Dat was een tof concept, waar we ook uit hebben geleerd: buurtbewoners reageerden enthousiast maar moesten toegeven dat ze zelfs na twintig jaar niet wisten wie hun burens waren. Het toont aan dat veel mensen geïsoleerd leven in hun buurt. Daarom kan ik me volledig vinden in het concept van de zorgzame buurt. Het is zaak om een zorgnetwerk op maat te organiseren en dat zo lokaal mogelijk. We moeten voorkomen dat hulpbehoevende mensen onontwikkeld worden en in een grote instelling worden geplaatst. Ons doel is om zo lang mogelijk het potentieel van de buurt te benutten en de mensen dicht bij de gemeenschap op te vangen."

Een buurt waar mensen zich goed voelen, bewoners elkaar kennen en voor elkaar zorgen.

Vijf zorgzame buurten in Brussel

In 2021 deed de VGC samen met de Vlaamse overheid een projectoproep voor 'zorgzame buurten in Brussel'. Vijf zorgzame buurten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest krijgen daardoor ondersteuning. Een netwerk van organisaties werkt samen met de buurtbewoners aan een buurt die inclusief en zorgzaam is. Het moeten buurten worden waar jong en oud samenleven, waar mensen zich goed en geborgen voelen, waar levenskwaliteit centraal staat, waar bewoners elkaar kennen en helpen, waar personen met grote en kleine noden hulp krijgen en waar diensten toegankelijk en beschikbaar zijn. De geselecteerde projecten starten in 2022 en worden gedurende twee jaar opgevolgd door een consortium van de Koning Boudewijnstichting en wetenschappelijke instellingen.

FR Elder et les centres de services prennent soin des plus âgés
Les centres de services locaux (LDC) ont remarqué une baisse de la qualité de la santé mentale des Bruxellois plus âgés, causée par la persistance de la pandémie de coronavirus. Le Centre de soins de santé mentale Elder s'est associé aux LDC pour aller à la rencontre des bénéficiaires en demande de soins. Les plus âgés peuvent recevoir un traitement sur mesure contre le stress, la dépression et l'anxiété.

EN Elder and the local service centres look after seniors
The local service centres (LDC) noticed that the mental health of older Brussels residents was declining due to the long coronavirus pandemic. The Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg (centre for mental health care), known as Elder, teamed up with the LDCs to bring care closer to Brussels residents. Senior citizens received specially designed treatment to counter stress, depression and anxiety.

Foyer informeert en sensibiliseert meertalig over vaccinatie

Informatie over de vaccinatie tegen COVID-19 bereikt anderstaligen moeilijker. Foyer informeert en sensibiliseert daarom, met steun van de VGC, Brusselaars met een migratieachtergrond. Foyer zet hiervoor ervaren brugfiguren in die zelf afkomstig zijn uit verschillende gemeenschappen.

"Bij communicatie over corona en vaccinatie is het heel belangrijk om aan te voelen wat in een gemeenschap leeft en wat haar in beweging brengt."

Loredana Marchi, Foyer

Foyer maakte ook begrijpelijke video's in verschillende talen over vaccinatie en de coronamaatregelen en bemande een telefoonpermanentie voor vragen over vaccinatie. In de eerste helft van 2021 registreerden ze meer dan 1000 telefoongesprekken over vaccinatie en contacteerden ze meer dan 350 organisaties.

BEKIJK DE VIDEO'S
OP WWW.FOYER.BE

Loredana Marchi

"Zorgspelers moeten elkaar kennen en info uitwisselen. Dat kan door coördinatie op buurtniveau: zo kan je langer thuisblijven en langer gezond blijven. Het kan ook helpen om eenzaamheid op te sporen."

Omer - deelnemer Stadspiratie

Nederlands in een meertalig Brussel

S R

De meertaligheid van Brussel is uniek. Nederlands, Frans, Engels en de vele thuis-talen bieden heel wat kansen om met kinderen en jongeren meertalig aan de slag te gaan. De verschillende talen kunnen elkaar versterken en ondersteunen.

De Nederlandstalige scholen in Brussel, VGC-speelpleinen en initiatieven als Brussel Vol Taal zorgen dat kinderen en jongeren zo goed mogelijk voorbereid zijn om te leven binnen deze taaldiversiteit.

"Al spelend leren kinderen Nederlands"

Ilke Deneyer

Tijdens de paas- en zomervakantie organiseert de VGC speelpleinen in Brussel. Hoofdanimator Ilke Deneyer vertelt hoe ze kinderen al spelend motiveert om hun Nederlands te oefenen.

"Ik heb mijn hart verloren aan Brussel", vertelt Ilke. "Ik ben ondertussen al drie jaar hoofdanimator van het speelplein Paloke in Sint-Jans-Molenbeek. Ik haal veel energie uit het contact met verschillende culturen en achtergronden."

"In de eerste plaats zorgen we ervoor dat de kinderen zich amuseren tijdens de vakantie. We doen daarom heel veel leuke activiteiten. Zo gingen we al lasertag spelen. Tegelijkertijd zorgen we er ook voor dat de kinderen hun Nederlands spelenderwijs kunnen oefenen. Veel kindjes spreken alleen op school Nederlands en riskeren tijdens de vakantieperiode veel te vergeten.

Soms moet je inventief zijn. En je moet ook flexibel zijn. Zo wilden de kindjes een liedje in het Arabisch zingen voor een jarige. Dat mocht, maar dan moesten ze daarna ook een liedje in het Nederlands zingen.

Voor de kinderen voelt dit niet aan als school. Ze maken plezier, maar doen dat gewoon in het Nederlands. Ik moedig iedereen aan om zich in te schrijven voor de Brusselse speelpleinen."

Met het project 'Hier Spelen we met Taal' lag de focus afgelopen zomer nog meer dan andere jaren op taalstimulering. Zo brengen we kinderen op de speelpleinen meer in contact met taal. Op het speelplein kan een kind zonder angst zijn talen gebruiken.

De speelpleinen in 2021 (paas- en zomervakantie)

Word leerkracht in Brussel!

www.leerkrachtbxl.be

Brussel Vol Taal

Het Onderwijscentrum Brussel (OCB) lanceerde begin 2021 de website 'Brussel Vol Taal'. Daarmee helpt het OCB scholen om krachtig taalonderwijs Nederlands aan te bieden in een meertalige omgeving. Het Nederlands is voor een minderheid van de Brusselaars de thuistaal, ook in het Nederlandstalig onderwijs.

'Brussel Vol Taal' wil de meertaligheid van alle kinderen en jongeren bevorderen. Die meertaligheid – kennis van het Nederlands, Frans en Engels, in combinatie met de thuistalen – is essentieel voor de ontwikkeling van de Brusselse kinderen en jongeren. Op de website vinden scholen technieken om daarmee om te gaan en die meertaligheid te waarderen en ze uiteindelijk te gebruiken als een opstap naar beter Nederlands. Leerkrachten kunnen ook specifieke vormingen bij het OCB volgen.

Omgaan met talige diversiteit op school kan bijvoorbeeld door een profiel samen te stellen van

de school. Zo krijgt de school zicht op de aanwezige overtuigingen en attitudes ten aanzien van meertaligheid. Dat helpt om een duidelijke, gedragen visie te ontwikkelen rond meertaligheid. Ondertussen meldden zich al 31 scholen aan om de bevraging in te vullen, waaronder zelfs een uit Nederland.

FR Le multilinguisme à Bruxelles est unique. Le néerlandais, le français et l'anglais ainsi que les nombreuses langues maternelles de ses habitants offrent énormément d'opportunités d'exploiter la diversité linguistique avec les enfants. Les différentes langues peuvent se renforcer et se soutenir.

Les écoles néerlandophones de Bruxelles, les plaines de jeux de la VGC et des initiatives comme Brussel vol Taal permettent aux enfants et adolescents d'être aussi préparés que possible à évoluer dans ce cadre multilingue.

EN The multilingualism of Brussels is unique. Dutch, French, English and the many different languages spoken at home offer many opportunities to children and young people to function multilingually. The various languages can strengthen and support each other.

The Dutch-speaking schools in Brussels, VGC playgroups and initiatives like 'Brussel vol Taal' ensure that children and young people are as well prepared as possible to live within this linguistic diversity.

"Het is niet vanzelfsprekend voor elke leerkracht om ook taalleerkracht te zijn. Daar is professionalisering en ondersteuning voor nodig."

Een leerkracht van het Sint-Guido-Instituut tijdens De Ronde van Brussel

Ook in Nederlandstalige secundaire scholen werd geprikt

De VGC verhoogde, samen met BruZEL en de Nederlandstalige secundaire scholen in Brussel, de vaccinatiegraad bij leerlingen door onder andere op scholen te vaccineren.

Samen met eerstelijnszone BruZEL en de Nederlandstalige secundaire scholen zorgden we voor een versterkte communicatie, sensibilisering én vaccinatie tegen het coronavirus. We organiseerden de vaccinatie per school volgens de mogelijkheden van de school. In 14 scholen kregen de leerlingen hun vaccin in een van de Brusselse vaccinatiecentra. In 17 scholen prikte een vaccinatie team de leerlingen op school zelf. In totaal kregen 1000 leerlingen al een eerste prik tegen het coronavirus.

STEMLABxl helpt leerlingen met hun studiekeuze

Onderwijscentrum Brussel (OCB) begeleidt leerlingen in hun school- en leerloopbaan.

Daarom startte OCB het gloednieuwe STEMLABxl. Leerkrachten krijgen er vormingen over STEM (science, technology, engineering, mathematics) en Lego Education, een leerlijn rond wetenschap en techniek. Via kant-en-klare lespakketten en materialen leren leerlingen bij OCB op een speelse manier onderzoeken, experimenteren, bouwen en programmeren. Op die manier motiveert OCB leerlingen om voor STEM-richtingen te kiezen.

"Cultuur brengt mensen samen"

Volgens Hassiba Benbouali (57) gaan diversiteit en cultuur hand in hand dankzij Paspartoe.

"Paspartoe is zeer simpel. Voor elk cultureel evenement dat je bezoekt, spaar je één punt. Met die punten kan je tickets voor andere voorstellingen kopen. En dankzij een kansentariaf voor Brusselaars met een lager inkomen is het toegankelijk voor iedereen.

Ik gebruik zelf de Paspartoe al een vijftal jaar. Recent ging ik naar een poëzieavond in Evere en ik weet nog dat mijn zoon en ik jaren geleden samen naar het Anima-festival in Flagey gingen. Dat zijn mooie herinneringen.

De kracht van Paspartoe is dat het mensen van verschillende achtergronden cultuur doet ontdekken en in dialoog laat gaan. We moeten mekaar verschillen kennen en aanvaarden. Dan pas kan je in vrede samenleven."

→ www.uitinbrussel.be/paspartoe

Armoedebestrijding op school

De aankoop van schoolboeken, turnkleding en ander schoolmateriaal kan zwaar wegen op het budget van gezinnen die het financieel moeilijk hebben.

Daarom kregen scholen nieuwe subsidies om de schoolkosten van gezinnen in armoede te reduceren. Met die subsidie betaalden scholen onder andere schoolboeken, maaltijden, uitstappen, opvang en onbetaalde schoolfacturen.

De VGC wil met de subsidie scholen aanzetten om kritisch na te denken over de kosten van verplicht schoolmateriaal. De VGC ondersteunt de Nederlandstalige Brusselse scholen concreet om een armoedebewust kostenbeleid uit te werken. Daarvoor werkt Onderwijscentrum Brussel sinds begin 2021 samen met vzw Krijt.

Voor die tussenkomst in schoolkosten reserveert de VGC jaarlijks 750.000 euro.

Groenblauw bxl

Het stadsvernieuwingproject Groenblauw bxl brengt eetbaar groen in de stad. Denk aan kruiden, fruit en groenten. Zo bevordert Atelier Groot Eiland samen met buurtbewoners en organisaties in de zuidelijke vijfhoek de biodiversiteit.

In 2021 kregen 7 buurtvoorzieningen zo een insectenhotel, nestkastje en plantjes. In de moestuin bij Atelier Groot Eiland kwam er een ontmoetingsplek voor activiteiten over duurzame educatie. Op de speelplaats van basisschool De Kleurdoos groeit eetbaar groen en zorgt een speelse installatie voor regenwateropvang.

Wilt u met uw burens of organisatie zelf een groenblauw project opstarten? Op de tweetalige website vindt u praktische fiches met stappenplannen en informatie over verschillende soorten eetbaar groen.

→ www.groenblauw.brussels

"Meer groen voor mens en dier is belangrijk voor de biodiversiteit, rust, verkoeling en wateropvang."

Groenblauw bxl beantwoordt aan ideeën uit Stadspiratie.

Rust in mijn hoofd dankzij sport

Sporten en bewegen verbetert de (mentale) gezondheid. De Schakel, Pigment en De Buurtwinkel motiveren daarom mensen in armoede om meer te bewegen.

Hamza van de VGC-Sportdienst merkt dat de sporters hun dagelijkse zorgen even vergeten tijdens het uurtje omnisport. Ook Veerle van De Buurtwinkel is

enthousiast: "Al wandelend vertellen onze cliënten over hun gezin, situatie en problemen. Een soort van therapie in beweging." Een cliënt beaamt dat: "We wandelen met een lach en een traan. We startten niet als groep vrienden, maar voelen de vriendschap wel groeien."

Het fitnessaanbod van De Schakel en Les Gazelles de Bruxelles valt ook in de smaak. "Het is 3 jaar geleden dat ik nog in een fitnesscentrum kwam, nu tel ik elke week af tot het weer dinsdag is", zegt Hakim.

Ilyas vult aan: "Dankzij de fitness heb ik elke week toch 1 uurtje rust in mijn hoofd."

Ronde van Opleiding: Brussel aan de slag

In 2020 was er de Ronde van Brussel, een rondvraag bij scholen. Nu is de opleidingssector aan de beurt. Samen met Tracé Brussel gaat het collegelid bevoegd voor Onderwijs en Scholenbouw in gesprek met partners uit het VGC-opleidingsnetwerk.

Welke rol hebben de Nederlandstalige partners en beroepssectoren in het Brusselse opleidingslandschap? Hoe geraken duale opleidingen (combinatie leren-werken) beter bekend onder Brusselse jongeren? Hoe werken we drempels bij inschakelingstrajecten weg?

De bevindingen uit deze ronde toetsen we begin 2022 aan de ervaringen van werkgevers en institutionele partners op het terrein. Al die inzichten bundelt de VGC in een syntheseverslag om te komen tot gedragen en werkbare oplossingen en om zo het beleid de komende jaren mee vorm te geven.

Een boeiend moment van uitwisseling en kennismaking met partners. Daaruit vloeien nu al concrete samenwerkingen voort.

Eva De Smedt - vzw FIX

Materialen voor duale opleidingsonderdelen

Zes Nederlandstalige scholen kregen samen **128.603 euro** om te investeren in materialen voor duale opleidingsonderdelen. In een duale opleiding leren leerlingen op school en op de werkvloer. De scholen kopen materialen zoals een wafelijzer, een foutdiagnose-toestel, een ziekenhuisbed en een oefenpop, een lastoestel.

ICT-ondersteuning in de centra voor volwassenenonderwijs

De drie Nederlandstalige centra voor volwassenenonderwijs in Brussel en het Centrum voor Basiseducatie Ligo Brusselleer kregen samen **138.425 euro** om te investeren in ICT-materialen. Zo krijgen ook cursisten in kwetsbare situaties toegang tot digitale materialen.

Investerings ICT-materiaal

Aantal % van budget

LAPTOPS

2.005

53%

TABLETS

1.565

41%

DIGITALE SCHOOLBORDEN

228

6%

“Vanuit onze eigen ervaring weten we dat het niet altijd makkelijk is om een plek te vinden waar je je thuis voelt, waar je onder vrienden bent en waar je bovendien ook nog gestimuleerd wordt om van elkaar te leren.”

Vrijwilliger bij Nakama

Nakama vzw

is een collectief van en voor Brusselse kinderen en jongeren. Hun acties geven jongeren een stem en een plaats in de samenleving, met respect voor ieders identiteit. Kinderen en jongeren voor hun dromen laten gaan, daar zet Nakama zich voor in. Jongeren groeien er uit tot stedelijke leiders die met een sterk engagement bijdragen aan een beter Brussel.

LEES MEER OVER DE JONGEREN VAN NAKAMA

Kunstenaars in de klas ^S ^R

Kunstenaar Seppe Baeyens en de Cardijnschool dienden als eersten een project rond hedendaagse dans in. Dat participatieve dansproject werkt met groepjes van telkens tien leerlingen uit verschillende klassen van de Cardijnschool. Via die dansateliers versterken de leerlingen hun zelfvertrouwen, burgerzin en sociaal-emotionele vaardigheden zodat ze sterker in het leven staan.

Seppe Baeyens woont en werkt in Brussel, is danser en choreograaf. Hij creëert workshops en voorstellingen samen met mensen uit alle hoeken van de samenleving. Els Schoemaker is coördinator Gelijke Onderwijskansen in de Cardijnschool, een Nederlandstalige school voor buitengewoon secundair onderwijs in Anderlecht. Seppe en Els delen hun ervaringen met het project.

Ongewone projecten

Wat is de kracht van 'Kunstenaars in de klas'?

Els: "We geloven sterk dat onze leerlingen, met mentale, maar soms ook gedrags- en emotionele moeilijkheden, niet de klassieke manier van leren nodig hebben om zich te ontplooiën. Dergelijke 'ongewone' projecten zijn belangrijk voor hen. Daarom wilden we de dansworkshops structureel aanbieden."

Seppe: "Door buiten de normale context te werken, ontdek je andere talenten. Je merkt meer dingen op door op een andere manier te werken."

Zo leren we ook elkaars taal: de school, de leerkrachten, de leerlingen ontmoeten de taal van de kunstenaar en de kunstenaar ontdekt hoe het er

op school aan toegaat. De dansateliers vinden plaats in de dansstudio van het Huis van Culturen en Sociale Samenhang in Molenbeek. Alleen dát al trekt 'het gewone' open zodat je een andere blik krijgt. Dat ook de leerkrachten meedoen, laat aan de leerlingen zien dat ook zij soms hun comfortzone moeten verlaten. Absolute gelijkwaardigheid tussen de kunstenaar en de school is belangrijk. Het is dus van groot belang dat we bouwen aan een stevige relatie tussen alle betrokkenen."

Gezamenlijk draagvlak

Wat is nodig om er een succesverhaal van te maken?

Els: "Dat iedereen van het lerarenkorps in hetzelfde verhaal gelooft."

Seppe: Inderdaad. We kiezen ervoor om te vertrekken vanuit de leerlingen, wat is hún talent, waar kunnen zij in uitblinken? We kiezen niet voor het resultaat, maar voor het proces. Je mag niet te snel gaan en moet de tijd nemen. Zo ontdek je hun talent. De school moet klaar zijn voor dergelijke projecten. De vraag om zo een project te starten, zou dus ook het best gesteld worden vanuit de school. Een gezamenlijk draagvlak is noodzakelijk. Je moet alles goed afstemmen op elkaar."

Welke obstakels kwamen jullie tegen?

Els: "De organisatorische puzzel valt niet te onderschatten."

Het zou gemakkelijker zijn om met een volledige klas deel te nemen aan de dansateliers. Maar we kiezen ervoor om te werken met leerlingen die zin hebben om mee te doen. We verplichten niemand, maar nodigen hen wel sterk uit. De ene leerling vindt het fijn, de andere niet. Zo is dat ook met andere lessen, niet? De leerlingen komen dus uit verschillende klasgroepen. Je haalt leerlingen weg uit de klas, van andere vakken, wat niet evident is voor de leerkracht. Het is iets waar je het samen over moet hebben."

Seppe: "Het draagvlak is zó belangrijk. Daar zijn we hier in de Cardijnschool ook al even mee bezig. Het project zachtjes laten groeien bij de leerkrachten en de leerlingen. De verwachtingen

moeten duidelijk zijn langs beide kanten. Je mag niet blind springen en denken dat alles vanzelf goed komt."

Talenten in de kijker

Cultuur en Onderwijs samen IN de klas. Wat is jullie ervaring?

Els: "Door de specifieke noden van de leerlingen komen wij al in contact

met veel domeinen zoals onder andere de zorgsector. Voor ons is dit een evidentie. Onze leerlingen zijn al dikwijls onzeker omwille van hun sociale en emotionele problemen. Dit kunstproject is een manier om de leerlingen sterker te maken, te laten geloven in zichzelf. Door dergelijke projecten zetten we hun talenten in de kijker. Dat is zó belangrijk voor hun ontplooiing en hun algemeen welzijn."

Over 'Kunstenaars in de klas'

'Kunstenaars in de klas' is een nieuw initiatief van de dienst Kunsten in samenwerking met de algemene directie Onderwijs en Vorming. Een kunstenaar kan een subsidie krijgen om samen met leerlingen uit een Brusselse secundaire school een kunstproject te doen tijdens de schooluren. Zo brengen we leerlingen meer met kunst in aanraking.

FR ARTISTES EN CLASSE

Kunstenaars in de klas est une initiative du service Kunsten, en collaboration avec la direction Onderwijs en Vorming. Les artistes peuvent bénéficier de subsides pour mener à bien un projet artistique avec des élèves d'une école secondaire bruxelloise pendant les heures de cours.

Les artistes Seppe Baeyens et la Cardijnschool étaient les premiers à introduire un projet sur le thème de la danse contemporaine. Ce projet de danse participatif s'articule autour de petits groupes de dix élèves de la Cardijnschool. Grâce aux ateliers de danse, les élèves renforcent leur confiance en eux, leur esprit civique et leurs aptitudes socioémotionnelles, afin d'être plus résilients au quotidien.

EN ARTISTS IN CLASS

Artists in Class is a new initiative of the Arts service, in collaboration with the Education and Training directorate. An artist can receive a subsidy for an artistic project to be undertaken together with pupils from a Brussels secondary school during school hours.

Artist Seppe Baeyens and the Cardijnschool were the first to submit a proposal involving contemporary dance. The participative dance project works with groups of ten pupils from various classes at the Cardijnschool. The dance workshops help pupils increase their self-confidence, civic sense and social-emotional skills, thus strengthening their life skills.

Bruss-it: ^S Share-it, Reuse-it, Green-it, Activate-it

Bruss-it zoekt projecten die samenwerken aan een duurzame en leefbare stad.

Stadsmakers werken eigen ideeën of ideeën uit het participatietraject Stadspiratie uit tot een project. Ze kunnen een subsidie tot 15.000 euro krijgen om te werken rond de thema's Share-it (delen), Reuse-it (hergebruiken), Green-it (vergroenen) en Activate-it (actief ontdekken). In 2021 kregen 33 projecten een Bruss-it subsidie.

Zo is er het project 'Buurtpensioen op stap' dat werkt rond sociale inclusie van eenzame of kwetsbare ouderen. Of de 'ontdekkingstuin Kindermuseum'. Een educatieve tuin om te spelen, bouwen, leren tuinieren en waar kinderen kunnen deelnemen aan kookateliers en optredens.

Een jury van experts en geëngageerde Brusselaars beoordeelt de projecten.

→ www.brussit.be

Zeker in een grootstedelijke dynamiek is de vinger aan de pols houden een uitdaging voor een overheid. In mijn ogen is het Bruss-it format een originele en laagdrempelige uitkomst van deze oefening.

Ronald Crouzé – jurylid Bruss-it

"Ondersteun sport-, muziek- en kunstprojecten op school en werk samen met partners om dit mogelijk te maken." - Idee uit de Ronde van Brussel

200 jaar Nederlands- talig onderwijs in Brussel

Met de expo 'Van kabas tot rugzak' belichtte het AMVB (Archief en Museum voor het Vlaams leven te Brussel) het verhaal van 200 jaar Nederlandstalig onderwijs in Brussel, vol hoogtes en laagtes.

Anno 2021 kampt het Nederlandstalig onderwijs in Brussel met plaatsgebrek. Dat was ooit anders. Meer dan eens moesten scholen sluiten, meestal Nederlandstalige scholen. Zelf richting geven aan je studiekeuze was tot voor kort eigenlijk ongehoord, 'mooi in de pas lopen' was het motto. Hoe dat alles evolueerde, ontdekte je in de expositie.

Wij bezochten de expo met Piet Vandermot en Ludy Van Buyten. Allebei liepen ze als ketje school in Brussel. Van Buyten werd secretaris-generaal van het departement Onderwijs, Vandermot algemeen directeur van scholengroep Sint-Goedele Brussel. Zij zagen in de laatste 50 jaar, sinds de jaren 1980, grote evoluties op het vlak van capaciteit en kwaliteit.

Nederlandstalig onderwijs groeit

In 1984 zakt het aantal Nederlandstalige leerlingen in Brussel naar een dieptepunt. Maar dankzij de bouw van 70 Nederlandstalige kleuterscholen en kinderdagverblijven sinds

1971 wordt dat jaar ook het kantelpunt. Die kleuterscholen en kinderdagverblijven komen er op initiatief van de latere Nederlandse Cultuurcommissie (NCC), de voorloper van de VGC. De bevolkingstoename en de goede reputatie van het Nederlandstalig onderwijs zorgen vanaf dan voor een enorme groei. Eerst in het kleuteronderwijs en daarna in het lager en secundair onderwijs. Het aantal leerlingen evolueert van 28.000 tot meer dan 51.000.

"Lerarentekort is existentiële uitdaging"

Maar door het succes zijn er vanaf 2010 te weinig plaatsen in het Nederlandstalig onderwijs. En er is ook een nieuwe uitdaging: genoeg leerkrachten vinden. "Het lerarentekort stelt ons voor een existentiële uitdaging", zegt Vandermot. "Hoe krijg je voldoende mensen voor de klas? Hoe herwaardeer je het leerkrachtenberoep?"

Vandermot en Van Buyten kijken ook al naar de toekomst. "Brussel is een complexe regio", stelt Van Buyten. "De samenleving verandert voortdurend, en in Brussel zelfs misschien sneller dan elders." Onderwijsvernieuwing en -kwaliteit kan voor leerlingen én leerkrachten het verschil maken. Vandermot vult aan: "We zien in campussen als Comenius en de Tienerschool dat leerkrachten eerder coaches zijn. Leerlingen werken zelfstandiger. Dat is de richting die we uit moeten en Brussel moet daarin het voortouw blijven nemen."

FR 200 ans d'enseignement néerlandophone à Bruxelles
Avec l'exposition Van kabas tot rugzak (Du cabas au sac à dos), l'AMVB (Archief en Museum voor het Vlaams leven te Brussel) retrace 200 ans d'histoire de l'enseignement du néerlandais à Bruxelles, ponctués de hauts et de bas. En 2021, l'enseignement néerlandophone à Bruxelles déplore un manque de places. Autrefois, il en allait tout autrement. Plus d'une école a ainsi dû fermer, faute d'élèves. Les établissements néerlandophones étaient les premiers concernés. Jusqu'à très récemment, le fait de choisir soi-même son orientation d'études n'était pas vraiment envisageable, on préférait bien souvent « rester dans les clous ». Vous découvrirez comment tout cela a évolué tout au long de l'exposition. Nous l'avons visitée en compagnie de Piet Vandermot et Ludy Van Buyten. Tous deux ont été de vrais petits ketjes sur les bancs d'école bruxellois.

EN 200 years Dutch-speaking education in Brussels
With the 'Van kabas tot rugzak' exhibition, the Archive and Museum for the Flemish Living in Brussels (AMVB) told the story of the ups and downs of the 200-year history of Dutch education in Brussels. In 2021, Dutch-speaking education in Brussels faced a shortage in space. That was not always the case. Many schools have had to close over the years, and more often than not these were Dutch-speaking schools. Making your own choice of what to study was unheard of until recently. The motto was 'Fall in line with everyone else'. The way it all unfolded was set out in the exhibition. We visited it with Piet Vandermot and Ludy Van Buyten. Both had attended school in Brussels when they were kids.

LEES HET VOLLEDIGE INTERVIEW:

Wij blijven scholen bouwen

Het Nederlandstalig onderwijs in Brussel blijft groeien. Begin oktober 2021 telden we meer dan 50.000 leerlingen. Dat is een groei van 1,7 % tegenover vorig schooljaar. De VGC blijft investeren in extra zitjes op de schoolbanken zodat ieder kind kan rekenen op een kwaliteitsvolle plaats in het onderwijs.

In 2021 konden leerlingen hun intrek nemen in 12 nieuwe of vernieuwde schoolgebouwen. Zodra alle klassen ingevuld zijn, is die infrastructuur goed voor 1.245 plaatsen in het basisonderwijs en 1.050 plaatsen in het secundair onderwijs. In die dossiers nam de VGC de volledige of een gedeeltelijke financiering op zich.

7 bouwprojecten gingen in 2021 effectief van start. En in 2021 kregen nog eens 10 scholen een subsidiëring voor de nieuwbouw en renovatie van schoolgebouwen. Hiermee creëren we nog eens 1.585 plaatsen in het basisonderwijs en 1.626 plaatsen in het secundair onderwijs.

De VGC maakte in 2021 25.545.000 euro vrij voor rechtstreekse investeringen en ontwikkelde twee projecten via publiek-private samenwerking (pps), Pacheco en Walcourt Deleers.

Enkele opvallende projecten zijn:

Nieuwe basisschool Zennestraat

In dit passiefbouwproject bouwt de Stad Brussel woningen en een basisschool in de Zennestraat, een dichtbevolkte wijk. Deze nieuwe basisschool zal plaats hebben voor 240 leerlingen. De werken startten in 2021, in september 2022 verwelkomt deze school haar eerste leerlingen.

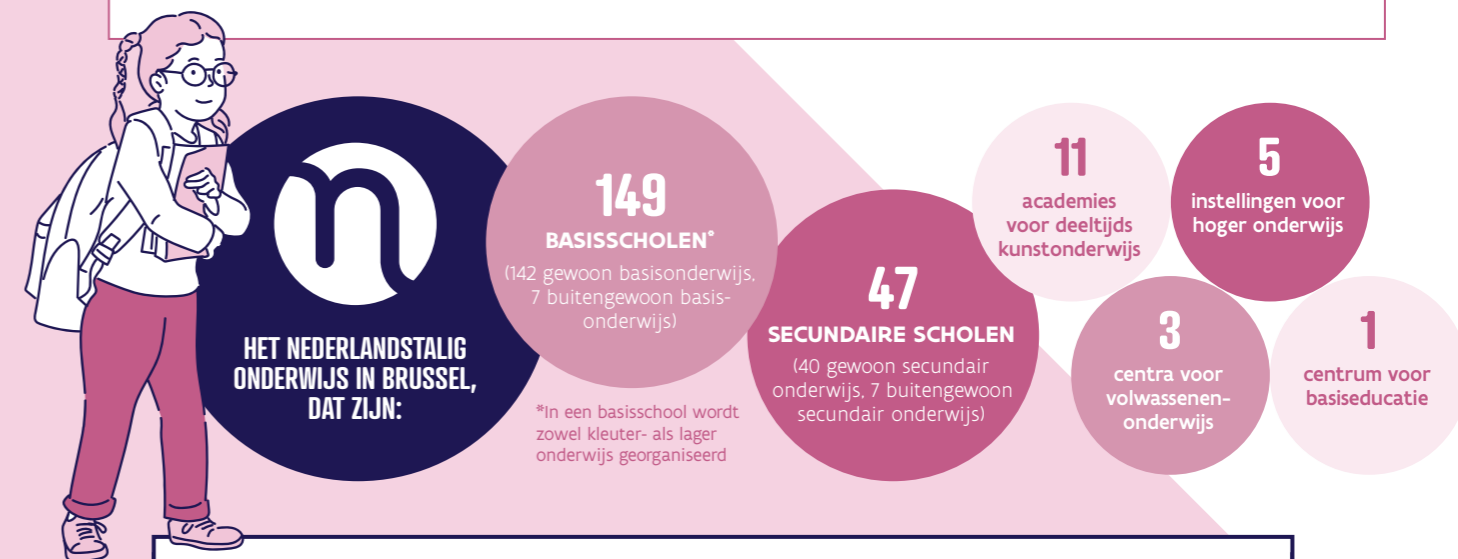
Campus Pacheco

Campus Pacheco is een nieuwe GO!-onderwijscampus aan de Oratoriënberg in de Brusselse Vijfhoek. Er komt een crèche, een basisschool en een secundaire school. De basisschool zal klaar zijn in 2022. Met deze campus en met het nieuwe project op de site van het oude Rijksadministratief Centrum zal deze wijk heropleven.

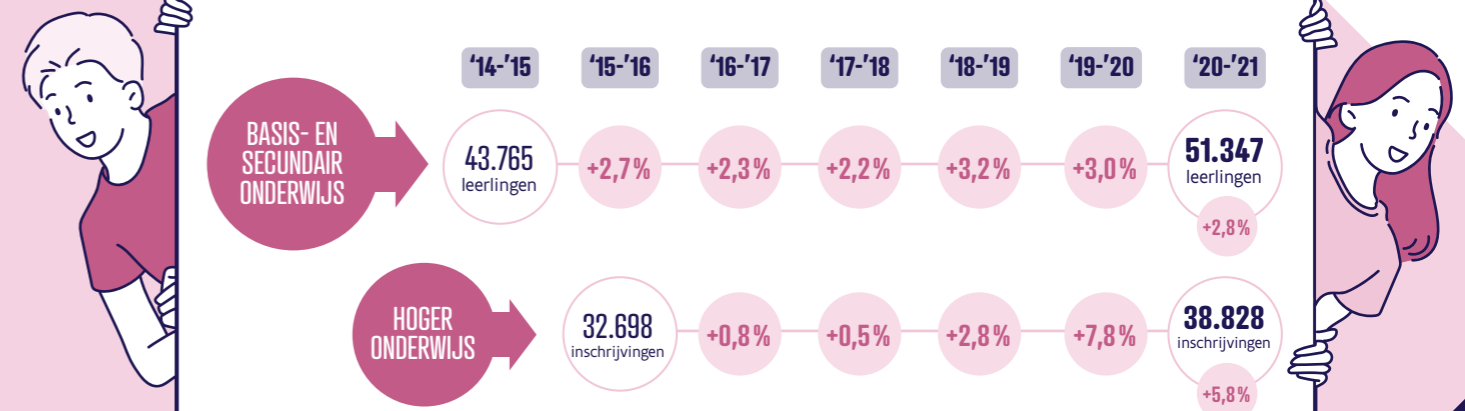
Campus Kompas

Op deze nieuwe onderwijscampus in de Gallaitstraat in Schaarbeek is er een basisschool en een secundaire school. De eerste leerlingen startten in september 2021. Campus Kompas is zeer goed bereikbaar met het openbaar vervoer.

De VGC zette haar expertise en investeringsmiddelen ook in om academies voor Muziek, Woord, Dans en Beeldende Kunsten, het deeltijds kunstonderwijs in Brussel, te helpen om hun infrastructuurdromen waar te maken. Er komen investeringen in de academies van Sint-Agatha-Berchem, Sint-Pieters-Woluwe, Etterbeek, Jette en Schaarbeek, waarbij de VGC 6.650.000 euro investeringssubsidies voorziet en de Vlaamse Gemeenschap 3.000.000 euro.

EVOLUTIE VAN DE LEERLINGENAANTALLEN IN HET NEDERLANDSTALIG ONDERWIJS IN BRUSSEL

Hoe Leesrijk Brussel jonge Brusselaars leert lezen

Lezen is plezant!

Leesrijk Brussel moedigt kinderen aan om te lezen in de vrije tijd én op school, omdat ze het zelf willen en voor het plezier. Met kleine stappen wekken we de interesse voor lezen op: we lezen voor, vertellen, spelen, lezen beelden (in boeken maar ook op straat), maken zelf verhalen en schrijven, tekenen ... Zo nemen we ook kinderen en jongeren mee die thuis niet met boeken en lezen in aanraking komen. Door eenvoudige spelletjes leren we de kinderen de wereld van boeken en bibliotheken kennen. Bijvoorbeeld met een puzzel, een boekendans of een digitaal vragenspel.

Bibliotheken en scholen werken samen

42 Nederlandstalige scholen en 14 bibliotheken in Brussel doen al mee. Leeskansen op school en in de vrije tijd versterken elkaar. In elke school stelt een kerngroep een actieplan rond lezen op, samen met de bibliotheek. We zoeken partners en verdiepen bestaande samenwerkingen. We evalueren de bestaande methodieken van de Brusselse bibliotheken en vullen die aan met nieuwe spelvormen om het lezen in vrije tijd te bevorderen. Ook trainen we leerkrachten in de

methodiek van het samenlezen wijzen we hen op het belang van leesmotivatie. We ondersteunen hen met boekenpakketten, de inrichting van klas-bibs en specifieke projecten in de klas.

Lezen in de klas

In het project 'Het Bovenste Beste Boek' begeleiden auteurs van kinderboeken klassen in het lager onderwijs om zelf een boek te maken. 'Op Brusselse Leest', een blog van de bibliotheken, inspireert leerkrachten om creatief met boeken te werken. En posters met een actie om stickers te verzamelen, maken lezen zichtbaar. Leerlingen in het

secundair onderwijs kunnen workshops volgen: slam poetry, strip, theater, zelf schrijven ... met onder meer Lisette Ma Ne en Bibi Van Lieshout.

Taalondersteuning kan op veel manieren. Niet alleen door een boek voor te lezen.

Leidinggevende kinderdagverblijf

© Lander Loeckx

Leesvaardigheid verhogen

Recente internationale studies tonen aan dat scholieren niet goed begrijpend kunnen lezen. Zowel bij de 15- als bij de 10-jarigen neemt de leesvaardigheid af. Dat is nochtans belangrijk om aan het maatschappelijke leven deel te nemen. Niet goed kunnen lezen heeft gevolgen voor werkgelegenheid, huisvesting, gezondheid, welzijn. Via Leesrijk Brussel willen we de leesvaardigheid van Brusselse leerlingen verhogen, met bijzondere aandacht voor leerlingen die het Nederlands niet als moedertaal hebben of die in kansarmoede opgroeien.

Het project Leesrijk Brussel kadert binnen de 'Lezen op school'-projecten van de Vlaamse Gemeenschap. Het Onderwijscentrum Brussel (OCB) en Ondersteuning Bibliotheken in Brussel (OBiB) ondersteunen dit project van september 2020 tot augustus 2022.

→ brusselsebibliotheken.bibliotheek.be/LeesrijkBrussel

FR Leesrijk Brussel apprend à lire aux jeunes Bruxellois

Leesrijk Brussel encourage les enfants à lire d'eux-mêmes pendant leur temps libre et à l'école, parce qu'ils en ont envie. Nous multiplions les initiatives pour éveiller l'intérêt pour la lecture : nous faisons la lecture, nous contons des histoires, nous montons des spectacles, nous racontons des images (dans des livres, mais aussi en rue), nous inventons des histoires et les écrivons, les dessinons, etc. Avec Leesrijk Brussel, nous voulons améliorer le niveau de lecture des élèves bruxellois, avec une attention particulière pour les jeunes dont le néerlandais n'est pas la langue maternelle ou qui sont défavorisés.

EN How Leesrijk Brussel teaches young Brussels residents to read

Leesrijk Brussel encourages children to read in their free time and at school because they want to do so and for fun. With small steps, we awaken interest in reading: we read aloud, tell stories, play, read images (in books as well as on the street), create our own stories, write, draw ... Via Leesrijk Brussel, we want to raise the literacy level of Brussels schoolchildren, with particular attention to pupils whose mother tongue is not Dutch or who are growing up in underprivileged settings.

© Lies Engelen

De expo 'Voorlezen komt voor lezen' toont hoe u ook al met baby's, peuters en kleuters de wereld van beelden en verhalen kunt verkennen, thuis en in de kinderopvang.

De dagelijkse realiteit biedt zoveel kansen om met kinderen te communiceren en dat is al een opstap naar geletterdheid.

Wilt u als organisatie de expo zelf ook tentoonstellen? Lees hier hoe dat kan:

VUURWERKT, een toolbox voor werkgeluk

De coronacrisis vroeg extra flexibiliteit en veerkracht van de medewerkers van de kinderopvang. Daarom ontwikkelde Opgroeien in Brussel (OIB) een toolbox om het werkgeluk van kinderbegeleiders en leidinggevendenden te verhogen. In het doosje zitten 72 doe-opdrachten, onderverdeeld in 5 geluksfactoren.

Kristien, leidinggevende van kinderdagverblijf Vekemans, is

enthousiast: "We verwelkomden 4 nieuwe medewerkers dit jaar. De opdrachten van VUURWERKT kwamen goed van pas op onze teamdag om elkaar beter te leren kennen en ook te bepalen welke koers we willen varen als team."

Ook Jolien, pedagogisch coach bij kinderdagverblijf Kraakje, gebruikte de toolbox al: "Het ging er bij momenten emotioneel aan toe, maar we leerden elkaar wel beter kennen en begrijpen."

De ondersteuners van OIB bezorgden elk kinderdagverblijf en IBO (initiatief buitenschoolse opvang) een gratis exemplaar van VUURWERKT.

© VGO

Olivia De Sutter

pedagogisch ondersteuner • 28 jaar

"Bij Opgroeien in Brussel begeleid ik professionals in de kinderopvang. Met de fiets bezochten we kinderopvanglocaties om onze toolbox 'VUURWERKT' met 72 doe-opdrachten voor te stellen. Elke dag is anders. Ik heb het geluk om in een creatief droomteam te werken."

Hans Bogaerts

grafisch vormgever • 40 jaar

"Ik ontwerp grafisch materiaal. Dat is interessant, want zo sta ik in contact met alles waar de VGC mee bezig is. Ik laat me inspireren door de stad waar ik woon. Zo (her)kennen Brusselaars ons. En krijgen ze goesting om ons aanbod te gebruiken en mee na te denken over de toekomst van de stad."

"DAAR DOEN WE HET VOOR"

Vijf VGC-medewerkers vertellen over hun job en over hoe zij zo meewerken aan een mooier Brussel.

Anna Katumua

administratief ondersteuner Personeel & HRM • 35 jaar

"Met ons team willen we voor VGC de juiste mensen aantrekken. Mensen die willen bijdragen aan Brussel, jobstudenten maar ook 'startbaners'. Dat zijn jonge kortgeschoolde Brusselaars die bij ons hun eerste ervaring opdoen met veel begeleiding en opleiding. Het leukste aan mijn job is de veelzijdigheid. Ik leer mensen kennen en ze herkennen mij op straat als 'Anna van de VGC.'"

Cem Aydogan

sociaal-cultureel werker GC De Platoo • 28 jaar

"Ik organiseer vrijetijdsactiviteiten voor inwoners in en rond Koekelberg, stippel een programma uit voor scholen én werk mee aan het Plazey-festival. Die afwisseling en verantwoordelijkheid vind ik tof. Ook leer ik continu bij van mensen die ik ontmoet via mijn werk. Dat creëert een sterk samenhangsgevoel en een fierheid op wat we samen realiseren."

Elin Arijs

onderwijssteuner • 35 jaar

"Scholen stellen bij het Onderwijscentrum Brussel vragen waar je als onderwijssteuner samen met het schoolteam aan werkt. Ik ondersteun leerkrachten om de leerlingen maximale ontwikkelingskansen te bieden. Als ik in de klas kom en zie dat mijn hulp effect heeft, dat een leerkracht verbetering merkt en dat de leerlingen erop vooruitgaan ... Dat maakt het voor mij zo'n keitoffe job."

De Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) is de Nederlandstalige overheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. We ondersteunen het (Nederlandstalige)-netwerk in Brussel om de kwaliteit van het leven in de stad te verbeteren. U herkent het N-netwerk aan ons N-logo bij onder andere:

- scholen, brede scholen, kinderopvang en speelpleinen
- gemeenschapscentra, jeugd- en sport- en socioculturele verenigingen en bibliotheken
- initiatieven voor welzijn, gezondheid, kinderen, jeugd, ouderen.

CONTACTEER ONS

Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC), Emile Jacqmainlaan 135, 1000 Brussel
☎ 02 563 03 00 ✉ info@vgc.be 🌐 www.vgc.be 📱 /vlaamsegemeenschapscommissie

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever:
Eric Verrept, leidend ambtenaar
Samenstelling en coördinatie: VGC
Storytelling: FINN Agency
Ontwerp en vormgeving: Shortcut Advertising
Vertalingen: AKIRA Translations | Druk: Artoos group
Foto's cover: © Lander Loecx, Kamilia Hsaine, Egmond Dobbelaere
Depotnummer: D/2022/7025/02